

ЯК ПІДВИЩИТИ СВОЇ НАУКОМЕТРИЧНІ ПОКАЗНИКИ

Ключовими показниками результатів наукової діяльності для визначення рейтингу наукових установ і рейтингу вчених є:

1. Загальна кількість публікацій;
2. Індекс цитування публікацій;
3. Індекс Хірша (h-індекс).

Загальна кількість публікацій

Це найбільш узагальнений показник, який отримується з бібліографічних баз систем цитування.

Кількісні дані про цитування публікацій відображають їхню корисність для інших учених, самі по собі ці дані не вимірюють якість публікації, тому їх варто розглядати як індикатори, що показують, що дана робота з тим або іншим ступенем імовірності може виявитися досить значимою. Підрахунок цитування розширює можливості бібліометричних оцінок разом й у сукупності з іншими показниками.

Індекс цитування публікацій

Основним показником є *індекс цитування* (індекс цитованості), що *позначає повну кількість посилань на роботи, де даний дослідник фігурує як автор або співавтор, в інших джерелах, розподілене по роках*. Індекс цитування – широко прийнятий у науковому світі показник «значимості» праць конкретного вченого, а саме:

- 1) індекс характеризує ступінь актуальності й важливості проведених досліджень для тих областей знань, у яких працюють конкретні вчені або наукові колективи;
- 2) високий індекс цитування деякою мірою служить офіційним визнанням конкретного вченого науковим співтовариством і підтвердженням його пріоритету;
- 3) наявність у науково-освітній організації учених, що володіють високим індексом цитування, говорить про високу ефективність і результативність діяльності організації в цілому.

Індекс Хірша

Досить інформативним наукометричним параметром вважається так званий **індекс Хірша** (h-індекс), запропонований в 2005 році американським фізиком Хорхе Хіршем. Індекс **Хірша** є кількісною характеристикою продуктивності вченого, заснованої як на кількості його публікацій, так і кількості цитувань цих публікацій, тобто поєднує два окремих наукометричних показники, про які говорилося вище.

Хірш охарактеризував свій індекс так: учений має індекс h, якщо h з його N_p статей цитуються як мінімум h раз кожна, у той час як ті що залишилися (N_p-h) статей цитуються не більше, ніж h раз кожна. Іншими словами, учений з індексом h опублікував h статей, на кожну з яких послалися як мінімум h раз.

До переваг індексу Хірша відносять те, що він буде однаково низьким як для автора однієї надпопулярної статті, так і для автора великої кількості робіт, процитованих не більше одного разу кожна. Цей показник буде високим лише для тих, у кого досить публікацій, і принаймні багато з них є досить затребуваними, тобто часто цитуються іншими дослідниками.

Таким чином, індекс Хірша був розроблений, щоб одержати більш адекватну оцінку наукової продуктивності дослідника, ніж можуть дати такі прості характеристики, як загальне число публікацій або загальне число цитувань.

Який рівень цитованості повинен бути у авторів? Однозначної відповіді немає, але для Російського індексу наукового цитування (РІНЦ) існують наступні орієнтири:

– Індекс Хірша від 0-2 – відповідає науковій активності починаючого вченого (здобувача вченого ступеня, аспіранта);

- Індекс Хірша від 3 до 6 – відповідає науковій активності кандидата наук;
- Індекс Хірша від 7 до 10 – відповідає науковій активності доктора наук;
- Індекс Хірша від 11 до 15 – відповідає науковій активності відомого вченого (члена дисертаційної ради, засновника наукової школи);
- Індекс Хірша від 16 і вище – відповідає науковій активності вченого зі світовим ім'ям (керівника наукової організації, голови дисертаційної ради).

Оскільки наукометричні показники введені в науковий оборот і використовуються для оцінки роботи як окремих учених, так і наукових організацій, необхідно прагнути їх підвищувати.

Для цього потрібно:

1. Багато писати

Перший і найбільш очевидний шлях підвищення своїх наукометричних показників – писати багато наукових праць (статей, оглядів, монографій, навчальних посібників). Чим більше пишеш, тим вище ймовірність того, що на твою роботу пошлються.

2. Публікувати оригінальні статті високого наукового й практичного рівня, на які охоче б посилалися інші автори

3. Публікуватися у закордонних і вітчизняних журналах, що входять до відомих наукометричних баз

У цей час особливо цінуються публікації в закордонних журналах з досить високим імпаکت-фактором, що входять до наукометричних баз *Scopus*, *Web of Science*, *Академія Google*, *Російський індекс наукового цитування (РІНЦ)* й інших. Тут необхідно звернути увагу на розходження в традиціях написання наукових статей у нас і на Заході. Найбільш оптимальним варіантом виглядає орієнтація з самого початку на підготовку статті для відповідного закордонного видання, а також якісна підготовка реферату англійською мовою для українських і російських журналів.

4. Публікуватися в співавторстві з колегами, що мають високі наукометричні показники

5. Посилатися на свої роботи й роботи колег, домовлятися про взаємне цитування

При цьому необхідно відповідально ставитися до складання бібліографічних списків до своїх наукових статей. У них повинна бути достатня (але не надмірна) кількість посилань на власні роботи, а також посилання на статті своїх колег, що опубліковані у виданнях, включених у міжнародні бази цитування. Це дозволить розширити їх аудиторію, ввести в науковий обіг нових авторів та нові ідеї. Бібліографічний список – це аж ніяк не черговий доробок до статті, а рекомендація зацікавленому вченому як глибше вникнути у досліджувану тему.

6. Реєструватися й створювати свій авторський профіль в *Scopus*, *Web of Science*, *Академія Google*, *РІНЦ*

Це значно полегшить доступ до всіх ваших статей, включених у відповідні бази цитування, дозволить вам корегувати інформацію про ваші наукові публікації, залучатися до роботи як рецензент, редактор, перекладач, що позитивно позначиться на динаміці змін вашого індексу цитування.

7. Розслати колегам копії своїх опублікованих робіт

Цим ви полегшуєте колегам доступ до ваших нових опублікованих робіт і підвищуєте ймовірність їхнього цитування.

Дані матеріали підготовлені з використанням нижченаведених джерел:

<http://cpei.tatarstan.ru/rus/info.php?id=582161>

<http://aspirantspb.ru/blog/?p=5383>

<http://elibrary.pro/rinc-i-indeksy.html>

http://edu.tltsu.ru/sites/sites_content/site122/html/media82709/science.pdf

<http://webmed.irkutsk.ru/doc/pdf/citation.pdf>

<http://iff.ifmo.ru/wordpress/wp-content/uploads/2014/02/biblioteka.pdf>

http://library.kuzstu.ru/method/publ_act/met5.pdf

<http://old.stankin.ru/sciense/index/index.html>